50. DERS

MEBNÎ İSİMLER

MEBNÎ İSİMLER

Gerek isim, gerek fiil ve gerekse harf olsun, cümledeki farklı dilbilgisel rollerine ve konumlarına rağmen kelime sonunda bulunan harekenin ne suretle olursa olsun değişmemesi durumuna '***binâ (mebnîlik)***', kendisinde '***mebnîlik***' özelliği bulunan kelimelere ise '***mebnî***' adı verilir.

Buna karşılık cümledeki dilbilgisel konumlarının değişmesi ile birlikte kelime sonlarında hareke değişikliği görülüyorsa bu duruma '***irap (muraplık)***', kendisinde '***muraplık***' özelliği bulunan kelimelere ise '***murap***' adı verilmektedir.

Arapça'da aslolan kelimelerin '***murap***' oluşu, yani cümle içindeki farklı rollere uygun olarak farklı harekeler almalarıdır. '***Mebnî***' oluş ise bir istisnâ teşkil eder. Bu nedenle istisnâ teşkil eden bu kelimeler kategoriler halinde gösterildiğinde geri kalan tüm kelimelerin murap olacağı zaten aşikardır. Dolayısıyla derslerimizde murap kelimeler üzerinde ayrıca durulmayacaktır. Murap bir kelimenin hangi durumda hangi harekeyi alacağı konusu ise, şimdiye kadar ele aldığımız ve bundan sonra da ele alacağımız her gramer konusunda ayrı ayrı belirtilmiş ve vurgulanmıştır.

Not : Bu dersimizde ***mebni*** kelime türlerinden sadece '***Mebni İsimler***' üzerinde durulacak, '***Mebnî Fiiller***' konusu ise bir sonraki derste ele alınacaktır. ***Harfler tümüyle mebnî oldukları için bu konuyla ilgili ayrıca bir anlatıma gidilmeyecektir.***

	Mebni İsimler	Bakınız
1	Zamirler (*Muttasıl ve Munfasıl*)	• 14., 15., 16. ve 18. dersler
2	İsm-i İşaretler	• 23. ders
3	İsm-i Mevsuller	• 24. ders
4	Soru İsimleri	• 21. ve 22. dersler
5	Şart İsimleri	• 46. ders
6	Bazı Zarflar	• 35. ders
7	11-19 Mürekkep Sayılar	• 32. ders

Mebnî İsimlerden Zamirlerle İlgili Örnek Cümle		
Haberin Sıfatı	Haber (Lafzen Merfû)	Mübteda (Mahallen Merfû)
مُحْتَرِفٌ	لاَعِبٌ	أَنْتَ
Sen profesyonel bir oyuncusun.		

MEBNİ İSİMLERDEN ZAMİRLERLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) حَكَمَتِ الْمَحْكَمَةُ عَلَيْهِ بِدَفْعِ غَرَامَةٍ قَدْرُهَا مِلْيَارَانِ.

Mahkeme Ona, tutarı iki milyar olan bir para cezası verdi.

(2) رِجَالُ الْأَعْمَالِ اقْتَرَضُوا مِنَ مَصْرِفٍ خَاصٍّ مِلْيُونَيْ دُولاَرٍ.

İşadamları özel bir bankadan iki milyon dolar borç para aldılar.

(3) نَصَّبَهُ الْوَزِيرُ مُدِيرًا عَامًّا لِإِدَارَةِ الْمُرُورِ.

Bakan, Onu, Trafik Müdürlüğüne genel müdür olarak atadı.

(4) أَغَارَ الْجَيْشُ التُّرْكِيُّ عَلَى عَدُوِّهِ فَجْأَةً بَعْدَ مُنْتَصَفِ اللَّيْلِ.

Türk Ordusu, gece yarısından sonra düşmanına ani bir baskın yaptı.

(5) نَكَّسَتِ الدَّوْلَةُ عَلَمَهَا لِمَوْتِ رَئِيسِ الْجُمْهُورِيَّةِ فِي حَادِثِ الطَّائِرَةِ.

Devlet, cumhurbaşkanının uçak kazasında hayatını kaybetmesi nedeniyle bayrağı yarıya indirdi.

(6) عُمَلاَؤُنَا قَدْ تَمَكَّنُوا مِنْ تَسْرِيبِ الْأَخْبَارِ الْهَامَّةِ عَنِ الْعَدُوِّ.

Casuslarımız, düşmandan önemli haberler sızdırmayı başarabildiler.

(7) جَعَلَنِي صَاحِبُ الْعَمَلِ أَلْبَثُ عِنْدَ بَابِهِ سَاعَاتٍ.

İşveren, beni, kapısında saatlerce bekletti.

(8) اَلْمُمَرِّضَاتُ عُنِينَ بِالْمَرْضَى كَمَا يَنْبَغِي.

Hemşireler, hastalarla gerektiği gibi ilgilendiler.

(9) عَوَّدَنَا وَالِدُنَا عَلَى النَّظَافَةِ وَ التَّرْتِيبِ مُنْذُ الصِّغَرِ.

Babamız küçüklüğümüzden itibaren bizi temizlik ve düzene alıştırmıştır.

(10) عَلَّقُوا بَعْضَ الْقَوَانِينِ بِسَبَبِ الْأَزْمَةِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ.

Ekonomik kriz nenediyle kanunların bir kısmını askıya aldılar.

Mebnî İsimlerden İsm-i İşaretler ile İlgili Örnek Cümle		
İsm-i İşaretin Sıfatı (Müşârun İleyh)	Mefûlün Bih (Mahallen Mansup)	Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)
الْمُنْتَخَبَاتِ	هٰذِهِ	تَصَفَّحْتُ
Bu antolojiye bir göz attım.		

MEBNİ İSİMLERDEN İSM-İ İŞARETLERLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) فَقَدَ الْمَعْرِضُ حَيَوِيَّتَهُ بَعْدَ تِلْكَ الْغَارَةِ الْإِرْهَابِيَّةِ أَوَّلَ أَمْسِ.

Fuar, geçen günkü o terörist saldırıdan sonra canlılığını kaybetti.

(2) لَا تُعَظِّمُوا هٰذِهِ الْمُشْكِلَةَ الْبَسِيطَةَ بَيْنَكُمْ دُونَ جَدْوَى.

Aranızdaki bu basit meseleyi lüzumsuz yere büyütmeyin.

(3) ضَحَّى أُولَئِكَ الْأَبْطَالُ بِأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ وَطَنِهِمْ.

O kahramanlar canlarını vatan uğruna feda ettiler.

(4) هَلْ تُزْعِجُكَ ضَجَّةُ هَؤُلَاءِ الْأَطْفَالِ الْمُشَاكِسِينَ.

Bu yaramaz çocukların gürültüsü sizi rahatsız ediyor mu?

(5) ضَرَبَتِ الشُّرْطَةُ أُولَئِكَ الْمُتَظَاهِرِينَ بِالْهِرَاوَةِ ضَرْبًا عَنِيفًا.

Polis o göstericileri copla adamakıllı haşladı.

(6) يَبْدُو أَنَّ هٰذِهِ الْحَالَةَ الْجَدِيدَةَ سَتُحْرِجُ الْحُكُومَةَ الْائْتِلَافِيَّةَ.

Bu yeni durum, koalisyon hükümetini zor duruma sokacağa benziyor.

(7) زَرَعَ هٰذَا الطَّبِيبُ الْحَاذِقُ كُلْيَةَ الرَّاحِلِ لِمَرِيضٍ كَانَ عَلَى فِرَاشِ الْمَوْتِ.

Bu profesyonel hekim, merhumun böbreğini, ölüm döşeğindeki bir hastaya transplante etti (nakletti).

(8) لَفَتَتْ تِلْكَ الْآنِسَةُ الْجَذَّابَةُ انْتِبَاهَ كُلِّ مَنْ حَوْلَهَا.

O alımlı genç kız etrafındaki herkesi cezp etti.

(9) الْيَوْمَ، سَيَقُومُ الْاِقْتِصَادِيُّونَ الْإِخْصَائِيُّونَ بِمُؤْتَمَرٍ صَحَفِيٍّ عَنِ الظُّرُوفِ الْجَدِيدَةِ.

Uzman ekonomistler, bu sabah, yeni koşullar hakkında bir basın toplantısı yapacak.

(10) وَافَقَ أَعْضَاءُ الْبَرْلَمَانِ عَلَى مِيزَانِيَّةِ هٰذِهِ السَّنَةِ بِاتِّفَاقِ الْآرَاءِ.

Parlamento üyeleri bu seneki bütçeyi oy birliği ile kabul ettiler.

(11) عَرَضَ الْعُلَمَاءُ تِلْكَ الْقَضِيَّةَ تَحْتَ الْمِجْهَرِ.

Bilimadamları o konuyu mercek altına aldı.

Mebnî İsimlerden İsm-i Mevsuller ile İlgili Örnek Cümle		
Sıla Cümlesi (İraptan Mahalli Yok)	Fâil (Mahallen Merfû)	Fiil-i Muzari
يَكْذِبُ	الَّذِي	يَنْدَمُ
Yalan söyleyen pişman olur.		

MEBNİ İSİMLERDEN İSM-İ MEVSULLER İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) هُنَاكَ مَقُولَةٌ مَأْثُورَةٌ تَقُولُ: لاَ تَوْجَعُ الْيَدُ الَّتِي بَتَرَهَا الشَّرْعُ.

Bir ata sözü şöyle der: Şeriatın kestiği parmak acımaz.

(2) طَالَبَنِي الَّذِينَ خَطَفُوا طِفْلِي بِأَنْ أَكْتُبَ لَهُمْ شِيكًا عَلَى بَيَاضٍ.

Çocuğumu kaçıranlar, benden, kendilerine açık bir çek yazmamı istedi.

(3) عَاقَبَ الْمُوَاطِنُونَ الْغَاضِبُونَ أَنْفُسُهُمْ الْمُجْرِمَ عَلَى مَا ارْتَكَبَهُ مِنَ الْجَرَائِمِ.

Öfkeli vatandaşlar, işlediği suç sebebiyle suçluyu bizzat kendileri cezalandırdı.

(4) أُصِيبَ الْمَرِيضُ الَّذِي تَمَّ نَقْلُ الدَّمِ لَهُ بِمَرَضِ فِقْدَانِ الْمَنَاعَةِ الْمُكْتَسَبَةِ (الْإِيدْز).

Kendisine kan verilen hasta 'Aids'e yakalandı.

(5) فَسَخَ الطَّرَفَانِ الْعَقْدَ الَّذِي قَامَا بِتَوْقِيعِهِ قَبْلَ شَهْرَيْنِ.

İki taraf, iki ay önce imzalamış oldukları anlaşmayı feshetti.

(6) نَعِيشُ فِي هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الَّتِي تُحِيطُ بِهَا أَشْجَارُ الصَّنَوْبَرِ.

Biz, çam ağaçlarının çevrelediği bu köyde yaşamaktayız.

(7) حَسَمَ الْبَائِعُ الَّذِي يَعْرِفُنِي جَيِّدًا عِشْرِينَ بِالْمِائَةِ مِنَ السِّعْرِ.

Beni gayet iyi tanıyan satıcı % 20 iskonto yaptı.

(8) هَمَّ الْفَتَى بِضَرْبِ الرَّجُلِ الَّذِي أَسَاءَ إِلَيْهِ غَيْرَ أَنَّهُ طَرَدَ الشَّيْطَانَ وَتَمَالَكَ نَفْسَهُ.

Genç, kendisine kötülük eden şahsa dayak atmaya niyet etti,
ancak şeytanı kovdu ve kendisine hakim oldu.

(9) كَانَ هٰذَا التَّنْبِيهُ لِمَنْ يَهُمُّهُمُ الْأَمْرُ فَقَطْ.

Bu uyarı sadece ilgili kişilereydi.

(10) يَدْعُو الْمُجَدِّدُونَ إِلَى نَبْذِ تِلْكَ الْعَادَاتِ الَّتِي أَكَلَ عَلَيْهَا الدَّهْرُ.

Reformistler o köhneleşmiş geleneklerin fırlatılıp atılmasına çağırıyorlar.

(11) إِنِّي لاَ أَنْتَمِي إِلَى الَّذِينَ يُدَافِعُونَ عَنْ أَفْكَارِهِمْ بِدُونِ عِلْمٍ.

Ben, kendi görüşlerini körükörüne savunan kimselere mensup değilim.

(12) تَفَرَّقَتِ الصِّلاَتُ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ بَعْدَ أَزْمَةِ الْحُدُودِ.

İki ülke arasındaki ilişkiler sınır krizi sonrasında koptu.

(13) تَوَتَّرَتِ الْعَلاَقَاتُ السِّيَاسِيَّةُ بَيْنَ الْوِلاَيَتَيْنِ بِسَبَبِ قَضِيَّةِ الْإِرْهَابِ.

İki eyalet arasındaki siyasi ilişkiler terör sorunu yüzünden gerginleşti.

(14) تَرَكَ سِيبَوَيْهِ بَصَمَاتِهِ عَلَى عُلَمَاءِ النَّحْوِ الَّذِينَ أَتَوْا بَعْدَهُ.

Sibeveyh, kendisinden sonra gelen tüm gramer bilginlerini etkilemiştir.

(15) يُحَاوِلُ الْعِلْمُ الْقَضَاءَ عَلَى الْأَوْبِئَةِ الَّتِي أَبَادَتْ آلاَفَ النَّاسِ.

Bilim, binlerce insanı helak eden salgınları ortadan kaldırmaya çalışıyor.

Mebnî İsimlerden Soru İsimleri ile İlgili Örnek Cümle		
Haber Cümlesindeki Fiilin Mefûlün Bihi	Haber (Mahallen Merfû)	Mübteda (Mahallen Merfû)
الْبِئْرَ؟	حَفَرَ	مَنْ
Kuyuyu kim kazdı?		

Mefûlün Fih (Mahallen Mansup)	Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)	Mefûlün Bih (Mahallen Mansup)
فِي الطَّرِيقِ؟	صَدَمْتَ	مَنْ
Yolda kime çarptın?		

MEBNİ İSİMLERDEN SORU İSİMLERİ İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) مَنْ تَتَّخِذُونَ قُدْوَةً لِأَنْفُسِكُمْ فِي هٰذَا الْأَمْرِ؟

Bu konuda kendinize kimi örnek alıyorsunuz?

(2) مَتَى سَتَأْخُذُونَ نَصَائِحَ الْأَسَاتِذَةِ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ؟

Öğretmenlerinizin öğütlerini ne zaman dikkate alacaksınız?

(3) لِمَاذَا سَحَبْتَ جَمِيعَ النُّقُودِ مِنَ الْمَصْرِفِ بِدُونِ إِذْنِي؟

İznim olmadan bankadan tüm parayı niçin çektin?

(4) مَنْ أَمْهَلَهُ لِتَسْلِيمِ دَيْنِهِ رَغْمَ الْقَرَارِ الْحَازِمِ؟

Kesin karara rağmen borcunu ödemesi konusunda Ona kim mühlet verdi?

(5) أَلاَ تَرَى كَيْفَ يَعِيشُ بَعْضُ الْأَثْرِيَاءِ فِي أَبْرَاجٍ عَاجِيَّةٍ.

Bazı zenginlerin fildişi kulelerde nasıl yaşamakta olduklarını görmüyor musun?

(6) مَتَى سَيَتِمُّ الْعَقْدُ بَيْنَ الْأَطْرَافِ فِي قَضِيَّةِ الْكَهْرَبَاءِ.

Elektrik sorunu konusunda taraflar arasında ne zaman bir anlaşma yapılacak?

(7) مَا الَّذِي أَدَّى الْجَنَاحَ الْمُخَالِفَ إِلَى تَقْدِيمِ الْاِسْتِجْوَابِ.

Muhalif kanadı gensoru vermeye sevkeden sebep nedir?

(8) بِمَ يَقْتَاتُ هٰذَا الْحَيَوَانُ؟ بِالْحَشَرَاتِ أَمْ بِالنَّبَاتَاتِ؟

Bu hayvan ne ile besleniyor? Böceklerle mi yoksa bitkilerle mi?

(9) مَا الَّذِي يَمْنَعُكُمْ مِنْ مُمَارَسَةِ الرِّيَاضَةِ صَبَاحَ السَّبْتِ أَوِ الْأَحَدِ؟

Cumartesi veya Pazar sabahı spor yapmanıza engel olan nedir?

(10) مَنْ مِنْكُمْ يَسْتَطِيعُ الْحَلَّ لِهٰذِهِ الْمُعْضِلَةِ؟

Hanginiz bu ikilemi halledebilir?

Mebnî İsimlerden Şart İsimleri ile İlgili Örnek Cümle		
Cevap Fiili (Mahallen Meczum)	Şart Fiili (Lafzen Meczum)	Mefûlün Fih (Mahallen Mansup)
فَا تَّصِلْ بِي	تَصْحُ	مَتَى
Ne zaman uyanırsan beni o zaman ara.		

MEBNİ İSİMLERDEN ŞART İSİMLERİ İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا.

Kim hayırlı bir çığır açarsa ona on kat sevap vardır.

(2) مَتَى يَتَحَفَّظِ الْوَزِيرُ الْمَعْتُوهُ مِنْ تَصْرِيحَاتِهِ أَمَامَ الصَّحَفِيِّينَ يَرْتَحْ.

Bunak bakan, gazeteciler önündeki açıklamalarında temkinli davranırsa rahat eder.

(3) مَنْ تَأَنَّى نَالَ مَا تَمَنَّى.

Kim ihtiyatlı hareket ederse dilediğine ulaşır.

(4) مَنْ تَكَلَّمَ بِمَا لاَ يَعْنِيهِ سَمِعَ مَا لاَ يُرْضِيهِ.

Kim kendisini ilgilendirmeyen konularda konuşursa hoşuna gitmeyecek şeyler işitir (İstediğini konuşan, istemediğini işitir).

(5) مَنْ زَرَعَ الرِّيحَ حَصَدَ الْعَاصِفَةَ.

Rüzgar eken fırtına biçer.

(6) مَا تَضَعْهُ فِي الْقِدْرِ تَجِدْهُ فِي الْمِغْرَفَةِ.

Ne koyarsan tabağına o gelir kaşığına.

(7) مَتَى اسْتَقَامَ الْعُودُ اسْتَقَامَ الظِّلُّ.

Değnek düzgün olduğu zaman gölgesi de düzgün olur.

(8) مَنْ طَالَ أَمَلُهُ سَاءَ عَمَلُهُ.

Beklentileri uzun vadeli olan kimsenin (bugün) yaptığı işler sağlam olmaz.

(9) مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ مُرَبِّيًا فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ.

Kendisini insanlara eğitimci olarak atayan, işe önce kendinden başlasın.

(10) مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

Kim zerre kadar şer işlerse (karşılığını) görecektir.

Mebnî İsimlerden Zarflarla İlgili Örnek Cümle		
Zaman Zarfı (Mef. Fîh) (Mahallen Mansup)	Mefûlün Fîh (Mahallen Mansup)	Fiil + Fâil (Fâil Mahallen Merfû)
أَمْسِ	فِي السُّوقِ	تَسَوَّقْنَا
Dün çarşıda alışveriş yaptık.		

MEBNİ İSİMLERDEN ZARFLARLA İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) جَاءَ الطُّلاَّبُ إِلَى الْفَصْلِ بِأَسْرِهِمْ أَمْسِ.

Dün öğrenciler derse tam olarak geldiler.

(2) يَجِبُ أَنْ تَشْتَمِلَ الْقَوَانِينُ عَلَى عُقُوبَاتٍ رَادِعَةٍ بَعْدَ الْآنَ.

Şu andan itibaren kanunların caydırıcı cezalar da içermesi gerekmektedir.

(3) لاَ بُدَّ لَكُمْ أَنْ تَجْتَهِدُوا لَيْلَ نَهَارَ حَتَّى تَنْجَحُوا فِي الْاِمْتِحَانِ النِّهَائِيِّ.

Final sınavında başarılı olmanız için gece gündüz çalışmanız gerekir.

(4) يَنْبَغِي لِلْإِنْسَانِ أَنْ يُكَافِحَ حَيْثُ يَجِبُ الْكِفَاحُ.

İnsanın, mücadele edilmesi gereken yerde mücadele etmesi gerekir.

(5) لَمْ يُبِحْ لَنَا الْقَانُونُ أَخْذَ الْحُقُوقِ بِقَبْضَةِ الْيَدِ قَطُّ.

Kanunlar, bize, hakların güç kullanılarak alınmasına asla izin vermemiştir.

(6) جَلَسْنَا فِي الشُّرْفَةِ حَيْثُ الْمَنْظَرُ جَمِيلٌ قَرَابَةَ سَاعَتَيْنِ.

Manzarası güzel olan balkonda yaklaşık iki saat oturduk.

(7) تَصَبَّبَ الْمُتَّهَمُ عَرَقًا كَثِيرًا أَمَامَ الْمَحْكَمَةِ أَوَّلَ أَمْسِ.

Sanık geçen gün mahkeme önünde buram buram terledi.

(8) اَلظُّرُوفُ الْاِقْتِصَادِيَّةُ سَيِّئَةٌ جِدًّا إِلَى دَرَجَةِ أَنَّ السِّكِّينَ قَدْ بَلَغَتِ الْعَظْمَ تَمَامًا.

Şu anda ekonomik koşullar o kadar kötü ki, bıçak kemiğe dayanmış durumda.

(9) يُنْشِئُ الْمُحْسِنُونَ الْآنَ مَبْنًى لِإِيوَاءِ الْأَطْفَالِ الْمُشَرَّدِينَ.

Hayırseverler, kimsesiz çocukların barınması için bir bina yaptırıyorlar.

(10) تَعْمَلُ النِّسَاءُ الْقَرَوِيَّاتُ فِي حُقُولِ الْقُطْنِ صَبَاحَ مَسَاءَ.

Köylü kadınlar pamuk tarlalarında sabah akşam çalışıyorlar.

(11) لَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ خِلَافٌ مِنْ قَبْلُ، وَلٰكِنَّ وَسَائِلَ الْإِعْلَامِ جَعَلَتِ الْحَبَّةَ قُبَّةً.

Daha önce iki ülke arasında ihtilaf yoktu, ancak medya pireyi deve yaptı.

MEBNÎ ZARFLARLA İLGİLİ ÖNEMLİ UYARILAR

1. 35. dersimizde, 'Mefûlün Fîh' konusunun sonunda yaygın olarak kullanılan zarfların bir listesi tablo içerisinde toplu olarak verilmişti. Bu zarflardan konumuzla ilgili olan yalnızca أَمْسِ , اَلْآنَ , حَيْثُ ve قَطُّ zarfları cümlede sürekli olarak '***mebnî***' durumda bulunmaktadır.
2. Zaman zarflarından yön bildiren قَبْلَ , بَعْدَ , فَوْقَ ve تَحْتَ gibi zarflarla, kullanım açısından bunlara benzeyen حَسْبَ ve غَيْرَ gibi kelimelerin mebnî olabilmesi için, muzâfun ileyhlerinin hazfedilmesi, ancak anlam bakımından var kabul edilmeleri gerekmektedir. Bu şartlar gerçekleştiğinde adı geçen zarflar zamme (ötre) üzere mebni olurlar.
3. Zarflardan حَيْثُ mutlak surette bir cümleye muzâf olmak durumundadır. حَيْثُ sonrasında bir isim veya fiil cümlesi gelebileceği gibi, haberi hazfedilmiş bir mübteda veya mübtedası hazfedilmiş bir haber de gelebilir. Dolayısıyla bu kelimenin mutlaka merfû okunması gerekmektedir.
4. Mürekkep zarfları oluşturan parçalardan مَسَاءٌ , صَبَاحٌ , لَيْلٌ , نَهَارٌ ve بَيْنٌ sözcükleri, normal şartlarda murap iken, mürekkep zarf yapısı içinde bulunduklarında fetha üzere mebnî olurlar: نَهَارَ , لَيْلَ , صَبَاحَ مَسَاءَ, ve بَيْنَ بَيْنَ örneklerinde görüldüğü gibi.

Mebnî İsimlerden Mürekkep Sayılarla İlgili Örnek Cümle		
Fâil+Fâil Olan Sayının Temyizi (Mahallen Merfû)	Mefûlün Fih (Mahallen Mansup)	Mazi Fiil
ثَلاثَةَ عَشَرَ تِلْمِيذًا	فِي الْاِمْتِحَانِ	نَجَحَ
Sınavda on üç öğrenci başarılı oldu.		

MEBNİ İSİMLERDEN MÜREKKEP SAYILARLA İLGİLİ ÖRNEKLER

(1) تَتَأَلَّفُ هٰذِهِ الْمَوْسُوعَةُ مِنْ ثَلاثَةَ عَشَرَ مُجَلَّدًا.

Bu ansiklopedi 13 ciltten oluşmaktadır.

(2) رَسَتْ خَمْسَ عَشْرَةَ بَاخِرَةً فِي الْمِينَاءِ.

15 gemi rıhtıma demir attı.

(3) سَيَشْتَرِكُ فِي مُسَابَقَةِ رَفْعِ الْأَثْقَالِ تِسْعَةَ عَشَرَ رِيَاضِيًّا.

Halter yarışmasına on dokuz sporcu iştirak edecek.

(4) أَقْلَعَتِ الطَّائِرَةُ قَبْلَ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ دَقِيقَةً.

Uçak 18 dakika önce havalandı.

(5) عَلَى مَتْنِ السَّفِينَةِ تِسْعَةَ عَشَرَ مَلاَّحًا.

Geminin güvertesinde 19 denizci var.

(6) قَبَضَتِ الشُّرْطَةُ عَلَى ثَمَانِيَ عَشْرَةَ إِرْهَابِيَّةً.

Emniyet 18 kadın teröristi ele geçirdi.

(7) اِشْتَرَكَ فِي الْجَلْسَةِ الطَّارِئَةِ أَرْبَعَةَ عَشَرَ مُشِيرًا.

Olağanüstü oturuma 14 mareşal iştirak etti.

(8) تَقْطَعُ النَّفَّاثَةُ هٰذِهِ الْمَسَافَةَ فِي خَمْسَ عَشْرَةَ سَاعَةً.

Jet uçağı bu mesafeyi 15 saat içerisinde alıyor.

(9) اِزْدَادَتْ أَسْعَارُ الْفَائِدَةِ أَرْبَعَةَ عَشَرَ ضِعْفًا.

Faiz oranları 14 kat arttı.

(10) اِنْضَمَّتْ إِلَى نَادِينَا ثَلاثَ عَشْرَةَ كَشَّافَةً.

Kulübümüze 13 bayan izci katıldı.

(11) مَشَيْتُ فِي الْغَابَةِ سِتَّةَ عَشَرَ مِيلاً.

Ormanda 16 mil yürüdüm.

(12) أَنَا مُقِيمٌ فِي هٰذَا الْكُوخِ مُنْذُ سَبْعَ عَشْرَةَ سَنَةً.

Ben, bu kulübede, 17 senedir oturmaktayım.

(13) أَصَرَّ الْوَزِيرُ عَلَى إِصْدَارِ خَمْسَ عَشْرَةَ مَادَّةً مِنَ الْقَانُونِ.

Bakan, 15 kanun maddesinin çıkarılmasında ısrar etti.

(14) اِعْتَذَرَ صَاحِبُ الْمَصْنَعِ مِنْ تِسْعَ عَشْرَةَ مُوَظَّفَةً.

Fabrikatör, 19 kadın görevliden özür diledi.

(15) بَقِيَ عَلَى تَقَاعُدِي أَرْبَعَةَ عَشَرَ شَهْرًا.

Emekliliğime 14 ay kaldı.

(16) أَعْمَلُ فِي نَفْسِ الْمَكْتَبِ مُنْذُ سَبْعَةَ عَشَرَ عَامًا.

Aynı ofiste, 17 yıldır çalışmaktayım.

(17) يَعْتَبِرُ بَعْضُ النَّاسِ مُعْجِزَةَ عَدَدِ "تِسْعَةَ عَشَرَ" مُعْجِزَةً حَقِيقِيَّةً.

Kimi insanlar "19 Mucizesi"ni gerçek bir mucize olarak görüyorlar.

UYARI!

Son harflerinde cümledeki konumlarına işaret eden bir hareke bulunmaması nedeniyle mebnî olan bir ismin cümlenin hangi öğesi olduğunu anlamak epey güçtür. Bu güçlüğü aşmak için, söz konusu mebnî kelimenin cümledeki diğer öğelerle kurduğu dilbilgisel ilişkiye son derece dikkat etmek gerekir.

ÖNEMLİ UYARI

Aşağıda yer alan beş isim, mebnî isimleri oluşturan kategoriler içerisinde yer almakla birlikte '***murap***' konumundadırlar:

1. İsm-i mevsul kategorisinden müzekker/müennes tesniye formları
2. İsm-i işaret kategorisinden müzekker/müennes tesniye formları
3. Soru isimleri kategorisinden أَيُّ kelimesi
4. Şart isimleri kategorisinden أَيُّ kelimesi
5. 11-19 arası mürekkep sayılar kategorisinden 12 sayısının ilk kısmı muraptır.

غَانْدِي فِي جَنُوبِ إِفْرِيقِيَا

سَافَرَ غَانْدِي مِنَ الْهِنْدِ إِلَى جَنُوبِ إِفْرِيقِيَا فَلَمَّا كَانَ فِي (ناتال) وَ أَرَادَ السَّفَرَ إِلَى (جُوهَانِسْبُورْغ) صَادَفَهُ فِي سَفَرِهِ مَا أَثَارَ نَفْسَهُ وَ أَثَارَ تَفْكِيرَهُ. ذٰلِكَ أَنَّ التَّقَالِيدَ وَ الْقَوَانِينَ فِي جَنُوبِ إِفْرِيقِيَا كَانَتْ تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبِيضِ وَ غَيْرِهِمْ مِنْ سُكَّانِهَا تَفْرِيقًا يُهْدِرُ كَرَامَةَ الْمُلَوَّنِينَ، فَلَمْ يَكُنْ يُبَاحُ لَهُمْ أَنْ يَسْكُنُوا فِي الْأَحْيَاءِ الَّتِي يَسْكُنُ فِيهِمَا الْبِيضُ، وَلاَ أَنْ يَغْشَوْا أَمَاكِنَ الرِّيَاضَةِ الَّتِي يَغْشَوْنَهَا، وَ لاَ أَنْ يَرْكَبُوا فِي الدَّرَجَةِ الْأُولَى مِنْ عَرَبَاتِ السِّكَّةِ الْحَدِيدِيَّةِ، أَوْ مِنْ وَسَائِلِ النَّقْلِ الْأُخْرَى. كَانَ غَانْدِي فِي سَفَرِهِ ذٰلِكَ يَحْمِلُ تَذْكِرَةَ الدَّرَجَةِ الْأُولَى. فَلَمَّا كَانَ بِالْقِطَارِ، أَمَرَهُ الْمُفَتِّشُ أَنْ يَدَعَ مَكَانَهُ كَيْ لاَ يُضَايِقَ الْبِيضَ الْجَالِسِينَ مَعَهُ. وَ أَنْ يَذْهَبَ إِلَى غُرْفَةِ الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ. وَ أَبَى غَانْدِي فَنُزِعَ مِنْ مَكَانِهِ قَسْرًا وَ أُلْقِيَ بِهِ عَلَى رَصِيفِ الْمَحَطَّةِ، حَيْثُ قَضَى لَيْلَةً فِي الْبَرْدِ الْقَارِسِ. وَ شَارَتْ نَفْسُهُ لِهٰذِهِ الْمُعَامَلَةِ وَ أَخَذَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي وَطَنِهِ مَا أَصَابَهُ. وَ أَدْهَشَهُ أَنْ رَآهُمْ يَبْتَسِمُونَ وَ يَذْكُرُونَ لَهُ أَنَّهُمْ يُعَامَلُونَ بِأَقْصَى مِمَّا عُومِلَ بِهِ وَ يَنْصَحُونَهُ أَنْ يَقْبَلَ الْأَمْرَ. لٰكِنَّ ثَوْرَتَهُ ازْدَادَتْ لِمَا سَمِعَ: إِذْ رَأَى أَنَّ كَرَامَتَهُ لَمْ تَكُنْ وَحْدَهَا هِيَ الَّتِي تُهْدَرُ كَذٰلِكَ كَرَامَةُ بَنِي وَطَنِهِ وَ كَرَامَةُ هٰذِهِ الْجَمَاعَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ الضَّخْمَةِ الَّتِي تَضُمُّ الْمَلاَيِينَ.

كلمة اليوم

فَقْدُ الْبَصَرِ أَهْوَنُ مِنْ فَقْدِ الْبَصِيرَةِ